

Један за другим, министри иностраних послова земаља чланица ЕУ и други званичници из Брисела, рекло би се нервозно, учестало задњих дана, као у хору, изјављују да је Србији место у ЕУ, али да мора, што хитније, да се врати за преговарачки сто са Приштином. Исто очекивање има и гђа К. Ештон, висока представница ЕУ за спољну политику и безбедност, подсећајући ваљда на онај договор из јула о.г. о заједничкој декларацији за УН после саветодавног мишљења Међународног суда правде, да ће председник Тадић и овог пута потврдити „своју лидерску позицију“ и утицати да се Србија врати преговорима са Приштином.

Анализирајући ове последње изјаве, стиче се утисак да, за разлику од ранијих изјава које су, као услов за добијање статуса кандидата, укључивале и имплементацију већ договореног па чак и расформирање тзв. паралелних институција на северу КиМ, сада се реторика значајно умањује и углавном своди на обнову дијалога. Да ли је то потврда раније изнете тезе да је у овом периоду Србија, управо због КиМ али и не само због њега, важнија Европској унији, него обратно. Стиче се утисак да Брисел почиње да схвата да Србија, оваква каква је политички нејединствена, можда може и да причека на статус кандидата, поготово сада у израженој преокупираности ЕУ саме собом, али да ЕУ баш и не може. Европска унија, посебно неке њене чланице, постају све нестрпљивије за коначно решење проблема КиМ. Увиђају, међутим, нарочито после одлучности Срба на северу КиМ, да „решење по њиховој замисли“, које треба да спроведе Еулкс и Кфор, није могуће дефинитивно и на одржив начин постићи без Србије, поготово не без Србије изван домашаја ЕУ. И ту је кључ за „даривање“ статуса.

На другој страни, овде у Србији, као да неке политичаре из власти хвата паника шта ће се десити тог фамозног 9. децембра, не знајући шта да кажу збуњеном народу у случају негативног исхода, учестало понављају: „Неће бити смака света ако и не добијемо статус кандидата“. Па наравно да неће. А шта ће бити, хоће ли бити „смака света“ или ће нам бити решени сви проблеми ако Србија ипак добије тај фамозни статус. Е па, Србија ће, како ствари сада стоје, постати тај кандидат, без обзира да ли ће до тог дана „Д“ испунити све могуће и немогуће што се од ње тражи. Србија са статусом кандидата или без њега остаје са својим проблемима које мора решавати понајвише сама, својим

ресурсима. Оно што евентуално дође са стране скупо ће платити. Евроентузијаста ће славити, олакшаће им се терет на леђима, али ће Србији и даље остати „омча“ око врата. Евроскептици, помало тужни, игнорисаће и/или минимизирати. Резултат: још дубља подела „политички располућене“ Србије.

Евентуалним одлагањем стављања на дневни ред питања давања статуса кандидата, још горе одбијањем предлога ЕК, ЕУ би, поред огромних сопствених проблема, додала себи још један. Изгубила би контролу над влашћу у Србији и шансу да за одређено време не буде у позицији, да као до сада и још израженије намеће услове и добија уступке о многим питањима, посебно о КиМ. Битно би ослабила проевропске снаге у Србији и умањила њихов успех на предстојећим изборима. Давањем статуса кандидата Европска унија не губи ништа, даје нешто што мало значи без одређивања датума почетка преговора о учлањењу, а ојачава „тапију“ за даље притиске на Србију. Илузија је да коришћење приступних фондова, на које актуелна власт обилато рачуна, неће бити такође условљавано, чак и више него што је то био случај са другим кандидатима.

Ако којим случајем ЕУ, можда због „искакања“ неке од чланица управо због КиМ или пак због унутрашњих проблема саме ЕУ, буде ригидна и не „дарује“ тај дуго очекивани статус кандидата, што се неће десити уколико се неко, за сада неподвижено, „чудо“ не деси до тог 9. децембра, направиће велику грешку. Признаће своју недоследност у јавним обећањима небројено пута поновљеним о проширењу на западни Балкан и посебно о месту Србије у ЕУ. Негативним приступом 9. децембра ЕУ би изгубила значајан део свог кредибилитета у међународној заједници и посебно у Србији. Признаће, исто тако, да су њени унутрашњи проблеми, и то не само економске природе већ и унутрашње организације, толико нарасли да је спољни свет, „тамо нека мала Србија“, мало интересују. А, и што би, ако већ сада размишља о неке две или три категорије земаља чланица, не искључујући ни ону евентуално четврту, на ободу или периферији, резервисану можда баш за Србију, као што за Турску прдвиђа само „привилеговано партнерство“. Саможивост не би јој се исплатила. Србија, уосталом, није узрок кризе у еврозони, нити би сутра својом кандидатуром допринела њеном продубљивању, што није безначајно истаћи.

А шта Србија добија, како мисле евроентузијаста, или можда губи, како мисле евроскептици, остаје да се види. Даривањем статуса кандидата, у то не треба сумњати, ЕУ ће, у даљем процесу одређивања датума отпочињања преговора и током преговора ако и када до њих дође, појачавати притиске на нову власт у Србији да спроведе у праксу све оно што је замислила у вези са КиМ. Просто је невероватно колико многе и то најутицајније чланице ЕУ неће да схвате да је решавање проблема КиМ, коме су и оне и те како допринеле, а који није од јуче, процес и да решење није надихват руке како би оне хтеле. Инсистирају на тзв. „реалности на терену“, што полако јавно прихвата и један

део српске политичке елите, а неће да схвате да је актуелна власт у Србији учинила и превише уступака, посебно у преговорима у Бриселу, управо зарад те кандидатуре, што води ка „де факто“ признању независности „државе Косова“ и да Србија не може нити сме да иде дубље.

Ако се и када већински народ на КиМ буде мењао, али суштински и у пракси, према својим комшијама неалбанцима, посебно Србима, толико ће се и Србија, зарад својих грађана на КиМ, које ће увек подржавати и штитити, прилагођавати неким другим реалностима, али никако овим и оваквим данашњим. Србија се може прилагођавати само оним реалностима које буду узимале у обзир и интересе Србије, њен Устав и Резолуцију 1244. Тек када Брисел и Вашингтон схвате и подрже „реалности“ које подразумевају и српске а не само албанске интересе, а међународне институције се буду понашале статусно неутралним, биће могуће трагати за одрживим решењем за проблем КиМ. До тада, проблем КиМ остаје безбедносни проблем региона али и целе Европе.